

<http://www.ksi.mff.cuni.cz/~svoboda/courses/NPRG041/>

Cvičení

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS

Martin Svoboda

martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Univerzita Karlova, Matematicko-fyzikální fakulta

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 1: Podmnožiny

Struktura projektu

Funkce main

Hlavičkové soubory

Předávání parametrů

Kvalifikátor const

Řídicí struktury

Céčkové pole

Standardní výstup

Alokace paměti

P1: Hello World

Vytvořte tradiční Hello World aplikaci

- Aneb na standardní výstup vypíšte uvedený pozdrav
- Vytvoření nového projektu ve Visual Studiu
 - Jazyk: *C++*
 - Typ projektu: *Empty Project*
- Menší nápověda
 - `#include <iostream>`
 - `int main(int argc, char** argv) { /* ... */ }`
 - `int main() { /* ... */ }`
 - `std::cout << "... " << std::endl;`

P2: Hledání podmnožin

Najděte a vypište **všechny podmnožiny dané množiny** na vstupu

- Vstup zatím jen nasimulujeme pomocí **konstantního výrazu**
 - Umístíme jej do **hlavičkového souboru** s názvem `Input.h`
 - `#include "..."`
- Ochrana proti opakovanému vkládání hlavičkových souborů
 - Direktivy `#ifndef`, `#define`, `#endif`
- Konkrétně budeme předpokládat následující vstup
 - `constexpr char ITEMS[] = { 'A', 'B', 'C', 'D' };`
 - `constexpr size_t COUNT =
sizeof(ITEMS) / sizeof(ITEMS[0]);`
- Celý program však musí být **univerzální**
 - Musí tedy být schopen pracovat i s jinými vstupními poli

P2: Hledání podmnožin

Pokračování...

- Celý problém vhodně **dekomponujeme** do jednotlivých funkcí
- Každou podmnožinu vypíšeme na **standardní výstup**
 - Na každý řádek vypíšeme právě jednu podmnožinu
 - Zachováme pořadí jednotlivých prvků
 - Přítomnost prvku má přednost před jeho nepřítomností
 - Formát výstupu: { A, C, D }
- **Dynamická alokace** pole s předem neznámou velikostí
 - `bool* signature = new bool[count];`
 - `delete[] signature;`
 - Případné selhání alokace zatím řešit nebudeme

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 2: Přepínače

Deklarace a definice

Argumenty programu

Kontejner vektoru

Řetězce

Iterátory

Pojmenované konstanty

Typové aliasy

Zkrácené vyhodnocování

Rozsahové for cykly

P1: Vypsání argumentů

Na standardní výstup vypište všechny předané **vstupní argumenty**

- Použijeme rozšířené rozhraní funkce main
 - `int main(int argc, char** argv) { /* ... */ }`
- Argumenty nejprve konvertujeme do řetězců `std::string` a vložíme je do kontejneru `std::vector`
 - `#include <string>`
 - `#include <vector>`
 - `using args_t = std::vector<std::string>;`
 - `args_t arguments(argv + 1, argv + argc);`
- Výkonný kód zabalíme do samostatné funkce
 - Kontejner s argumenty předáme pomocí reference
 - Přes jednotlivé argumenty iterujeme následujícím způsobem
 - `for (auto&& item : arguments) { /* ... */ }`

P1: Vypsání argumentů

Pokračování...

- Zpřístupnění jmenného prostoru
 - `using namespace std;`
 - Nebo jen selektivně `using std::cout, std::endl;`
 - Nikdy nepoužívat v hlavičkových souborech
- Oddělte definice od deklarací pomocí hlavičkového souboru
 - `#ifndef, #define, #endif`
 - `#include "..."`
- Nastavení vstupních argumentů ve VS
 - (Project) *Properties* → *Debugging* → *Command Arguments*

P2: Detekce přepínačů

Detekujte předem očekávané **krátké i dlouhé přepínače**

- Konkrétně budeme očekávat následující přepínače
 - `-t`, `-x`, `-y`
 - `--grayscale`, `--transparent`
- Jména přepínačů definujeme pomocí globálních konstant
 - `constexpr char OPTION_TRANSPARENT_SHORT = 't';`
 - `constexpr char OPTION_TRANSPARENT_LONG[] = "transparent";`
- Umožníme i seskupování krátkých přepínačů
 - Např.: `-xy`
- Rozpoznané přepínače vypíšeme na standardní výstup
 - Flag option `<x>` detected
 - Unknown option `<something>` found!

P2: Detekce přepínačů

Pokračování...

- Pro iteraci nad argumenty použijeme iterátory
 - Získáme tím možnost manuální kontroly nad průběhem iterace
 - ```
for (
 auto it = arguments.begin();
 it != arguments.end();
 ++it
) { /* ... */ }
```

    - Vlastní iterátor je typu `args_t::const_iterator`
    - A tedy `std::vector<std::string>::const_iterator`
- Dereferencování iterátoru
  - ```
const std::string& item = *it;
```

P2: Detekce přepínačů

Pokračování...

- Užitečné metody nad řetězci
 - `std::string substr(size_t pos, size_t len)`
 - Druhý parametr může být vynechán
 - `size_t size()`
- Návratový kód určíme podle celkové úspěšnosti detekce
 - 0 při úspěchu, 1 jinak

P3: Hodnotové přepínače

Rozšiřte náš program o **rozpoznávání hodnotových přepínačů**

- Konkrétně očekávejte následující nové hodnotové přepínače
 - `-r, -g, -b, -a`
 - `--red, --green, --blue, --alpha`
- Podporujte následující způsoby předání hodnoty
 - `-xy -r 255, -xyr255, -xyr 255`
 - `-xy --red 255`
- Detekujte chybějící hodnoty i nevázané hodnoty navíc
 - `-r, -x something`
- Vše opět vypisujte na standardní výstup
 - Value option `<r>` detected with value `<255>`
 - Value option `<r>` detected but its value is missing!
 - Standalone value detected `<something>`

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 3: Počítadlo

Streamy a soubory

Streamové manipulátory

Kontextuální konverze

Parsování čísel

Struktury a třídy

Statické metody

Přetěžování funkcí

Zpracování výjimek

Céčkové ukazatele

P1: Vypsání souboru

Vypište obsah vstupního textového souboru na standardní výstup

- Využijte následující konstrukce
 - Knihovny `<iostream>`, `<fstream>`, `<string>`
 - `std::ifstream`
 - `void open(const char* filename);`
 - `bool good();`
 - `void close();`
 - `std::istream& std::getline(`
 `std::istream& input,`
 `std::string& line`
 `);`
- Při neúspěšném otevření souboru vypište následující hlášku
 - `Unable to open input file`

P2: Počítání znaků

Spočítejte a vypište celkový počet znaků

- Kód umístěte do vhodné třídy a jejích statických metod
 - `void process(const std::string& filename, size_t* chars);`
 - `void process(std::istream& stream, size_t* chars);`
 - `void print(const std::string& filename, const size_t* chars);`
 - `void print(std::ostream& stream, const size_t* chars);`
- Proměnnou `chars` inicializuje volající
 - To umožní získat akumulovanou hodnotu i přes více vstupů
 - Těmi mohou být **vstupní soubory**, ale i **standardní vstup**

P2: Počítání znaků

Pokračování...

- Při neúspěšném otevření souborů vyhodíte **textové výjimky**
 - `throw "...";`
 - Unable to open input file
 - Unable to open output file
 - `try { /* ... */ }`
`catch (const char* e) { /* ... */ }`
- Textové hlášky definujte pomocí pojmenovaných konstant

P3: Parsování čísel

Rozšiřte náš program o **parsování číselných hodnot**

- Konkrétně chceme rozpoznávat **celá čísla**
 - Použijeme k tomu následující standardní funkce
 - `int std::isdigit(int c)`
`int std::isalpha(int c)`
 - Knihovna `<cctype>`
 - `int std::stoi(const std::string& s, size_t* p)`
 - Knihovna `<string>`
 - Výjimky `std::invalid_argument`, `std::out_of_range`
- V případě nevalidních vstupů vyhodíme textovou výjimku
 - `Invalid integer number detected`
- Dočasně budeme předpokládat zjednodušený **formát vstupu**
 - Na každém řádku bude jen jedno slovo nebo jedno číslo
 - Případné prázdné řádky přeskočíme

P3: Parsování čísel

Pokračování...

- Rozšíříme rovněž **detekované statistiky**
 - Počet řádků, slov a čísel
 - Součet hodnot všech čísel
- Všechny ukazatele zapouzdříme do vhodné **struktury**
 - Definujeme ji v našem hlavičkovém souboru
 - ```
struct Statistics {
 size_t lines = 0;
 /* ... */
}
```
- Upravíme i vypisování těchto statistik
  - Např. na každý řádek jeden údaj ve stylu `Lines: ?`

# P4: Rozšířené počítadlo

Přidejte komplexní **parsování vstupního textu** a další statistiky

- Předpokládaný formát vstupu
  - Vstup nově obsahuje libovolný počet vět
  - Věty jsou ukončeny znaky **. ! ?** a případně odděleny mezerami
  - **Věta** obsahuje slova nebo čísla oddělená mezerami
  - **Slovo** obsahuje jen písmena
  - **Číslo** obsahuje jen číslice **0** až **9** a případně tečku **.**
- Detekujte a v naší struktuře uložte tyto údaje
  - Celkový počet řádků, vět, slov a čísel
  - Celkový počet písmen, číslic, mezer a symbolů
  - Součet hodnot všech celých a odděleně desetinných čísel
- Spočtené statistiky opět vypište

# P4: Rozšířené počítadlo

Pokračování...

- **Parsování** desetinných čísel
  - `float std::stof(const std::string& s, size_t* p)`
- **Vypisování** desetinných čísel
  - Použijeme **streamové manipulátory**
  - Knihovna `<iomanip>`
  - `std::fixed`
  - `std::setprecision(precision)`
  - `std::defaultfloat`

# NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

## Cvičení 4: Filmy I

Třídy

Konstruktory a destruktory

Seznamy inicializátorů členů

Inline funkce

Move sémantika

Kontejner množiny

Mechanismus emplace

Tradiční a uniformní inicializace

Řetězcové streamy

# P1: Reprezentace filmů

## Navrhněte třídu pro reprezentaci filmu

- Každý film má následující privátní datové položky
  - Jméno (`std::string`)
  - Rok natočení (`int`)
  - Žánr (`std::string`)
  - Hodnocení (`int`)
  - Množinu jmen herců (`std::set<std::string>`)
    - Knihovna `<set>`
- Nejprve implementujeme následující funkce
  - Parametrický **konstruktor**
  - **Getter funkce** pro přístup k jednotlivým datovým položkám
    - A to v podobě `inline` funkcí

# P1: Reprezentace filmů

Pokračování...

- Přidáme i funkci na **vypsání filmu** formou JSON objektu
  - `void print_json(std::ostream& stream = std::cout) const;`
    - `{ name: "Bobule", year: 2008, genre: "comedy", rating: 65, actors: [ "Krystof Hadek", "Tereza Voriskova" ] }`
  - Není-li žádný herec uvedený, položku s herci vůbec nevypíšeme
- Kód experimentálně otestujte přímo v `main` funkci
  - Nejprve vytvoříme kontejner pro záznamy filmů
    - `std::vector<Movie> database;`
  - Následně ručně přidáme několik filmů
  - A obsah kontejneru vypíšeme na standardní výstup

# P2: Konstrukce filmů

Umožněte **efektivnější vytváření objektů filmů**

- Implementujte konstruktor přijímající rvalue reference
  - A to u položek jména, žánru a množiny herců
- Vyzkoušejte nové možnosti vytvoření a vložení nového filmu
  - Standardní `push_back`
  - Vylepšený `push_back` v kombinaci s funkcí `std::move`
    - Knihovna `<utility>`
  - Mechanismus `emplace_back`

# P3: Import filmů

Rozšiřte naši databázi o **import filmů z CSV souborů**

- Nejprve přidáme **typový alias** pro naši databázi
  - Kvůli zjednodušení zamýšlených změn v navazujících úkolech
  - `using database_t = std::vector<Movie>;`
  - Hlavičkový soubor `Storage.h`
- Funkcionalitu importu zapouzdříme ve třídě `Database`
  - Hlavičkový soubor `Databse.h`
- Konkrétně nabídneme následující statické členské funkce
  - `void import(const std::string& filename, database_t& database);`
  - `void import(std::istream& stream, database_t& database);`

# P3: Import filmů

Pokračování...

- Pro **parsování CSV** záznamů použijeme následující konstrukty
  - `std::istreamstream`
    - Library <sstream>
  - `istream& std::getline(istream& stream, string& line, char delimiter);`
- Konkrétně předpokládáme následující **oddělovače**
  - Středník ; pro údaje jako takové
  - Čárka , pro herce
- Pro ošetření krajních situací použijeme **strukturované výjimky**
  - `struct Exception { int code; std::string text; }`

# P3: Import filmů

Pokračování...

- **Výjimky s kódem 1** (vstupy)
  - Unable to open input file <filename>
- **Výjimky s kódem 2** (parsování)
  - Jména položek: name, year, genre, rating a actors
  - Missing field <name> on line <line>
  - Empty string in field <name> on line <line>
  - Invalid integer <value> in field <name> on line <line>
  - Overflow integer <value> in field <name> on line <line>
  - Malformed integer <value> in field <name> on line <line>
  - Integer <value> out of range <min, max> in field <name> on line <line>
    - Intervaly [1900, 2100] pro roky a [0, 100] pro hodnocení

# P4: Vyhledávání filmů

Připravte následující dva jednoduché **databázové dotazy**

- Hlavičkový soubor `Queries.h`
- **Q1:** všechny filmy
  - `void db_query_1(const database_t& database, std::ostream& stream = std::cout);`
  - Vypište celé JSON objekty nalezených filmů
- **Q2:** názvy *komedií* natočených před rokem 2010, ve kterých hrál *Ivan Trojan* nebo *Tereza Voriskova*
  - `void db_query_2(const database_t& database, std::ostream& stream = std::cout);`
  - Hodnoty parametrů dotazu zadrátujte napevno
  - Vypište jen názvy nalezených filmů

# NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

## Cvičení 5: Výrazy I

Jednoduchá dědičnost

Virtuální funkce

Abstraktní třídy

Dědění konstruktorů

Virtuální destruktory

Enumerační třídy

Dynamická alokace

Operátory new a delete

Nulové ukazatele

# P1: Aritmetické výrazy

Předpokládejme jednoduché celočíselné **aritmetické výrazy**

- Tyto výrazy mohou obsahovat pouze...
  - Základní binární operace
    - Sčítání  $+$ , odčítání  $-$ , násobení  $*$  a dělení  $/$
  - Přirozená čísla včetně nuly jako jednoduché operandy

Navrhněte **třídy pro reprezentaci uzlů** vnitřního stromu výrazů

- Abstraktní třída **Node** jako společný předek
- Finální odvozená třída **NumberNode** pro listové uzly s čísly
- Abstraktní odvozená třída **OperationNode** pro vnitřní uzly
- Finální odvozené třídy pro jednotlivé operace
  - **AdditionNode**, **SubtractionNode**, **MultiplicationNode**, **DivisionNode**

# P1: Aritmetické výrazy

Pokračování...

- Základní **použití konceptu dědičnosti**
  - `class NumberNode final : public Node { /* */ }`
- **Datové položky** vhodně rozmístěte do jednotlivých tříd
  - Listové uzly: `private` číslo
  - Vnitřní uzly: `protected` ukazatele na levý a pravý podstrom
- Definujte následující **konstruktory**
  - `NumberNode(int number);`
  - `OperationNode(Node* left, Node* right);`
    - `using OperationNode::OperationNode;`
- Pro rozlišení těchto dvou typů uzlů použijte enumerační třídu
  - `enum class Type { /* ... */ }`

# P1: Aritmetické výrazy

Pokračování...

- Vhodně používejte **virtuální členské funkce**
  - `virtual Type get_type() const;`
  - `virtual Type get_type() const = 0;`
  - `Type get_type() const override;`
- Konkrétně implementujte následující **členské funkce**
  - `Type get_type() const;`
    - Jako public funkce pro všechny uzly
    - Obejděte se bez uložení typu uzlu pomocí datové položky
  - `char get_operator() const;`
    - Jen jako protected funkce pro uzly operací
    - Symboly operátorů zdefinujte pomocí globálních konstant
    - I zde se obejděte bez datové položky pro tyto operátory

# P1: Aritmetické výrazy

Pokračování...

- Předpokládáme použití mechanismu **dynamické alokace**
  - `Node* node_ptr = new NumberNode(2);`
  - `delete node_ptr;`
  - `nullptr` ochrana
- Nezapomeňte na **virtuální destruktork**
  - `~Node();`
- Nakonec navrhnete třídu `Expression` zapouzdřující celý výraz
  - Konstruktor `Expression(Node* root);`
  - Destruktor

# P1: Aritmetické výrazy

Pokračování...

- Veškerou funkcionalitu dostatečně experimentálně otestujte
  - Pomyslný vstup:  $(2+3)*4$
  - ```
Expression e1(  
    new MultiplicationNode(  
        new AdditionNode(  
            new NumberNode(2), new NumberNode(3)  
        ),  
        new NumberNode(4)  
    )  
);
```

P2: Vyhodnocení výrazu

Rozšiřte naši aplikaci pro aritmetické výrazy

- Přidejte funkci na **spočítání výsledku výrazu**
 - `int evaluate() const;`
 - Dělení nulou zatím řešit nebudeme

P3: Vypsání výrazu

Rozšiřte naši aplikaci pro aritmetické výrazy

- Přidejte funkci na **vypsání výrazu v postfixové notaci**
 - Tedy tzv. reverzní polské notaci
 - Stačí jen realizovat postorder průchod doleva do hloubky
 - ```
void print_postfix(
 std::ostream& stream = std::cout
) const;
```
  - Operátory a čísla oddělte vždy právě jednou mezerou
- Příklad
  - Pomyslný vstup:  $1*2+3*(4+5)-6$
  - Výstup: 1 2 \* 3 4 5 + \* + 6 -

# P4: Vypsání výrazu

Rozšiřte naši aplikaci pro aritmetické výrazy

- Přidejte funkci na **vypsání výrazu v infixové notaci**
  - ```
void print_infix(  
    std::ostream& stream = std::cout  
) const;
```
 - Kolem operátorů ani závorek žádné **mezery** nevypisujte
 - **Závorky** vypisujte, jen pokud je to nutné
 - Operace `*` a `/` mají vyšší precedenci než operace `+` a `-`
- Příklad
 - Pomyslný vstup: $(7 + (9 - (3 * 1))) / 3 - (5 - 1)$
 - Výstup: $7 + (9 - 3 * 1) / 3 - (5 - 1)$

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 6: Výrazy II

Polymorfní kontejnery

Kontejner zásobníku

Pohledy na řetězce

Kompilátorem generované metody

Kompilační atributy

Vlastní hierarchie výjimek

Selhání dynamické alokace

Zabránění únikům paměti

P1: Vlastní výjimky

Navrhněte vlastní hierarchii tříd pro výjimky

- Společný předek `Exception`
 - Konstruktor `inline Exception(const char* message);`
 - Metoda `inline const char* message() const;`
 - Destruktor `virtual ~Exception() = default;`
- Odvozené třídy
 - `EvaluationException`
 - `ParseException`
 - `MemoryException`
- Zatím ošetříme jen **dělení nulou** při vyhodnocování výrazů
 - Výjimka `EvaluationException`
 - Textová hláška `Division by zero`

P2: Parsování výrazů

Vytvořte jednoduchý **parser pro infixové aritmetické výrazy**

- Uvažujeme jen syntakticky dobře formované vstupní výrazy
 - Nadále uvažujeme jen přirozená **čísla** včetně nuly
 - Jinými slovy před číslem nemůže být unární mínus –
 - Mohou však obsahovat i pomocné kulaté **závorky** `()`
- Zatím jen vstupní výraz převed'te do **postfixové notace**
 - Aneb výsledný výraz v postfixové notaci vypište na výstup
 - Vstup: `10*2+3*((1+14)-18)-10`
 - Výstup: `10 2 * 3 1 14 + 18 - * + 10 -`
 - Operátory a čísla opět oddělte vždy právě jednou mezerou
- K transformaci použijte **algoritmus shunting-yard**

P2: Parsování výrazů

```
1  foreach token  $t$  ve vstupním infixovém výrazu do
2      if  $t$  je číslo then vypiš  $t$  na standardní výstup
3      else if  $t$  je otevírací závorka ( then dej ( na zásobník
4      else if  $t$  je zavírací závorka ) then
5          while na vrcholu zásobníku je nějaký operátor  $o$  do
6              | odeber  $o$  ze zásobníku a vypiš jej na výstup
7              | odeber ( ze zásobníku
8      else  $t$  je operátor  $n$ 
9          while na zásobníku je operátor  $o$  s precedencí vyšší než  $n$  nebo
10             | také stejnou, je-li ovšem  $n$  zleva asociativní do
11                 | odeber  $o$  ze zásobníku a vypiš jej na výstup
12             | přidej  $n$  na zásobník
13 while zásobník je neprázdný do
14     | odeber  $o$  ze zásobníku a vypiš jej na výstup
```

P2: Parsování výrazů

Pokračování...

- Předpokládáme následující **vlastnosti operací**
 - Všechny uvedené operace jsou zleva asociativní
 - Operace `*` a `/` mají vyšší precedenci než operace `+` a `-`
- Využijte standardní **zásobník**
 - `std::stack<char>` (knihovna `<stack>`)
 - Metody `push(...)`, `top()`, `pop()`, `size()`, `empty()`
- **Očekávaná implementace**
 - Třída `Parser`
 - Statická metoda `void parse(std::string_view input);`
- **Pohledy na řetězce**
 - Třída `std::string_view` (knihovna `<string_view>`)

P3: Syntaktický strom

Rozšiřte náš parser aritmetických výrazů

- **Zkonstruuje syntaktický strom reprezentující vstupní výraz**
- Použijeme upravený algoritmus shunting-yard
 - Nově budeme potřebovat ještě druhý zásobník pro operandy
 - `std::stack<Node*>`
 - Vytváření listových uzlů pro **čísla**...
 - Vytvoříme nový uzel a vložíme jej do tohoto zásobníku
 - Vytváření vnitřních uzlů pro **operace**...
 - Nejprve ze zásobníku vyjmeme pravý a následně levý operand
 - Následně vytvoříme nový uzel a vložíme jej do zásobníku
 - **Kořenový uzel** bude na úplném konci v zásobníku operandů
 - Půjde o jeho jediný prvek

P3: Syntaktický strom

```
1  foreach token  $t$  ve vstupním infixovém výrazu do
2      if  $t$  je číslo then vytvoř pro  $t$  nový listový uzel...
3      else if  $t$  je otevírací závorka ( then dej ( na zásobník operátorů
4      else if  $t$  je zavírací závorka ) then
5          while na vrcholu zásobníku operátorů je nějaký operátor  $o$  do
6              | odeber  $o$  ze zásobníku a vytvoř pro  $o$  nový vnitřní uzel...
7              | odeber ( ze zásobníku operátorů
8      else  $t$  je operátor  $n$ 
9          while na zásobníku operátorů je operátor  $o$  s precedencí vyšší
10             | než  $n$  nebo také stejnou, je-li ovšem  $n$  zleva asociativní do
11             | | odeber  $o$  ze zásobníku a vytvoř pro  $o$  nový vnitřní uzel...
12             | přidej  $n$  na zásobník operátorů
13 while zásobník operátorů je neprázdný do
    | odeber  $o$  ze zásobníku a vytvoř pro  $o$  nový vnitřní uzel...
```

P3: Syntaktický strom

Pokračování...

- **Očekávaná implementace**

- Rozšíření třídy `Parser`
 - Datové položky pro oba zásobníky
- `[[nodiscard]] static Node*
parse(std::string_view input);`
 - Vytvoření **instance parseru** pomocí privátního konstruktoru
 - **Atribut** `[[nodiscard]]` vynutí zpracování návratové hodnoty
- Ostatní **pomocné funkce** už budou normální (nestatické)
 - Dekompozice alespoň pro jednotlivé tokeny
 - Odpadne předávání referencí na zásobníky

- Nakonec přidáme nový **konstruktor třídy** `Expression`

- `Expression(std::string_view input);`

P3: Syntaktický strom

Nestandardní situace ošetříme pomocí připravených výjimek

- **ParseException**
 - Neznámý token (např. `a`, `3a`, `a3`, ...)
 - `Unknown token`
 - Přetečení hodnoty čísla
 - `Overflow number`
 - Nedostatek operandů při vytváření uzlu operace
 - `Missing operands`
 - Nespárované otevírací / zavírací kulaté závorky
 - `Unmatched opening parenthesis`
 - `Unmatched closing parenthesis`
 - Nesprávný počet uzlů operandů na konci algoritmu
 - `Unused operands`
 - `Empty expression`

P3: Syntaktický strom

Pokračování...

- **MemoryException**
 - Nedostatek paměti pro dynamicky alokované operandy
 - `Unavailable memory`
 - Reakce na výjimku `std::bad_alloc`
- Pozor na zajištění atomického chování
 - Aneb při chybě musíme **vyprázdnit zásobník operandů**
 - Tedy postarat se o dealokaci všech připravených uzlů
 - Jinak bychom nekontrolovaně ztráceli paměť
 - **Opětovné vyhazování výjimek**
 - ```
try { /* ... */ }
catch (const Exception& e) { /* ... */ throw; }
```

# NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

## Cvičení 7: Filmy II

Refaktorování kódu

Kontejner množiny

Vlastní operátory

Sdílené chytré ukazatele

Deklarace friend

Nepovinné hodnoty

Formátované řetězce

Statické přetypování

Dynamické přetypování

# P1: Strukturovaní herci

## Upravte a rozšířte naši aplikaci databáze filmů

- Nově už herec nebude jen atomickým řetězcem se jménem, ale strukturovaným záznamem s následujícími položkami
  - Křestní jméno (`std::string`), příjmení (`std::string`)
  - Rok narození (`int`)
- Navrhnete třídu pro reprezentaci takového herce
  - Připravte defaultní a parametrické konstruktory
    - `Actor() = default;`
  - Přidejte také přístupové funkce k jednotlivým položkám
- Dále implementujte **vlastní porovnávací operátor** pro herce
  - Globální funkce `bool operator<(const Actor& actor1, const Actor& actor2);`
    - Uspořádání je definováno trojicí příjmení, jméno a rok

# P1: Strukturovaní herci

Pokračování...

- **Vypisování herců** vyřešíme pomocí vlastního operátoru <<
  - `std::ostream& operator<<(std::ostream& stream, const Actor& actor);`
  - Z hlediska formátu výstupu opět využijeme JSON objekt
    - `{ name: "Ivan", surname: "Trojan", year: 1964 }`
- **Importování herců** vyřešíme také vlastním operátorem >>
  - Zcela prázdné herce budeme opět přeskakovat
  - `std::istream& operator>>(std::istream& stream, Actor& actor);`
  - Jednotlivé atributy jsou odděleny mezerami
    - `Ivan Trojan 1964`

# P1: Strukturovaní herci

Pokračování...

- **Chyby při importu herců** opět ošetříme pomocí **výjimek**
  - Využijeme kontextovou konverzi streamu
  - Finální textové zprávy zkonstruujeme ve **dvou fázích**
    - **Operátor extrakce** ze streamu vygeneruje první část ...
    - ... aby pak mohla být finalizována v **procesu importu**
- **Výjimky s kódem 2**
  - Názvy atributů: `name`, `surname` a `year`
  - Missing attribute `<name>`
  - Missing, invalid, or overflow value in attribute `<name>`
  - Integer `<value>` out of range `<min, max>` in attribute `<name>`
    - Konkrétně pro roky uvažujeme interval [1850, 2100]
  - ... in actor `<actor>` on line `<line>`

# P1: Strukturovaní herci

Pokračování...

- Pro zprávy výjimek nově použijeme **formátované řetězce**
  - `std::format(format, ...)`
    - Knihovna <format>
- Refaktorujte i všechny ostatní zbývající části současného kódu
  - Proces importu, databázové dotazy, ...

# P2: Hierarchie titulů

## Rozšiřte naši aplikaci o podporu různých typů titulů

- Nejprve refaktorujte současný kód
  - Přejmenujte třídu `Movie` na `Title`
  - Kontejner databáze nově bude obsahovat chytré ukazatele
    - `std::shared_ptr<...>` (knihovna `<memory>`)
    - Funkce `std::make_shared<Title>(...)`;
- Následně navrhnete novou hierarchii titulů
  - Třída `Title` se stane abstraktní
  - Odvozená třída `Movie` bude navíc obsahovat položku
    - Nepovinná délka v minutách (`int`) s hodnotami `[0, 300]`
    - Třída `std::optional<...>` (knihovna `<optional>`)
  - Odvozená třída `Series` bude navíc obsahovat položky
    - Počet sezón (`int`) s hodnotami `[0, 100]`
    - Počet epizod (`int`) s hodnotami `[0, 10000]`

## P2: Hierarchie titulů

Pokračování...

- Dále přidejte následující funkce
  - Konstruktory a funkce pro přístup k novým položkám
  - Enumerace pro rozlišení typů titulů
    - `enum class Type { MOVIE, SERIES };`
  - Funkce vracející tento typ
    - `Type type() const;`
- Upravte funkci na **vypisování titulů**
  - Na začátek JSON objektu přidejte položku popisující typ titulu
    - Filmy: `{ type: "MOVIE", ... }`
    - Seriály: `{ type: "SERIES", ... }`
  - Na konec naopak přidejte nové specifické položky
    - Filmy: `{ ..., length: 112 }`
    - Seriály: `{ ..., seasons: 8, episodes: 73 }`

## P2: Hierarchie titulů

Pokračování...

- Upravte funkci na **importování titulů**
  - Na začátku nově očekávejte řetězec rozlišující typ titulu
    - Filmy: **MOVIE**; ...
    - Seriály: **SERIES**; ...
  - Nově přidané specifické položky očekávejte naopak na konci
    - Filmy: ...;112
    - Seriály: ...;8;73
- Pro ošetření krajních situací nadále používáme **výjimky**
  - Kód 2 (nově i položky **type**, **length**, **seasons** a **episodes**)
    - Invalid type selector <selector> in field <name> on line <line>
- Upravte i všechny ostatní zbývající části současného kódu
  - Konkrétně tedy přinejmenším dotazy

# P3: Typová konverze

Připravte následující tři **databázové dotazy**

- **Q3:** tituly mající typ `type` natočené mezi roky [`begin`, `end`)
  - ```
void db_query_3(  
    const database_t& database,  
    Type type, int begin, int end,  
    std::ostream& stream = std::cout  
);
```
 - Interval roků vnímáme jako zprava otevřený
 - Nalezené tituly vrátíme jako řetězce s JSON objekty
 - Vypíšeme ale jen typy, názvy a roky natočení těchto titulů
 - { type: "...", name: "...", year: ... }

P3: Typová konverze

Pokračování...

- **Q4:** seriály mající alespoň **seasons** sezón nebo alespoň **episodes** epizod
 - ```
void db_query_4(
 const database_t& database,
 int seasons, int episodes,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```
  - Použijte **statické přetypování**
    - `(Series*)&*title_ptr;`
    - `static_cast<Series*>(&*title_ptr);`
    - `std::static_pointer_cast<Series>(title_ptr);`
  - Nalezené tituly opět vrátíme jako řetězce s JSON objekty
    - `{ name: "...", seasons: ..., episodes: ... }`

# P3: Typová konverze

Pokračování...

- **Q5:** filmy mající délku alespoň `length` minut
  - ```
void db_query_5(  
    const database_t& database,  
    int length,  
    std::ostream& stream = std::cout  
);
```
 - Použijte **dynamické přetypování**
 - `dynamic_cast<Movie*>(&*title_ptr);`
 - `std::dynamic_pointer_cast<Movie>(title_ptr);`
 - Nalezené tituly opět vrátíme jako řetězce s JSON objekty
 - `{ name: "...", length: ... }`

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 8: Matice

Šablony tříd a funkcí

Instanciace šablon

Závislá jména

Kontejner pole

Vnitřní třídy

Dvouúrovňová indexace

Implementace operátorů

Konverze konstantnosti

Mechanismus copy-on-write

P1: Jádro matice

Vytvořte šablonovou třídu pro dvourozměrnou číselnou matici

- Parametry šablony budou typ prvku a výška a šířka matice
 - `template<typename Element, size_t Height, size_t Width>`
`class Matrix { /* ... */ }`
- Pro **vnitřní úložiště** použijeme kontejner `std::array`
 - Ovšem jen jeden plochý, nikoli pole se zanořenými poli
 - Použijeme tedy následující indexovou aritmetiku
 - `data_[row * Width + column]`
 - Dva šablonové parametry: typ prvku a počet prvků
- Definujeme následující konstruktor
 - `Matrix(const Element& value = 0);`
 - Inicializuje všechny prvky matice pomocí `data_.fill(...)`;

P1: Jádro matice

Pokračování...

- Naprogramujeme i následující **členské funkce**
 - `Element& get(size_t row, size_t column);`
 - Vrátí modifikovatelnou referenci na prvek na dané pozici
 - `const Element& get(size_t row, size_t column) const;`
 - Analogicky vrátí konstantní referenci
 - `void set(size_t row, size_t column, const Element& value);`
 - Nastaví hodnotu prvku na určené pozici

P1: Jádro matice

Pokračování...

- Naprogramujeme i následující vypisovací funkci
 - `void print(std::ostream& os = std::cout) const;`
 - Vypíše matici do uvedeného výstupního streamu
 - Použijeme následující formát: `[[1, 2], [3, 4], [5, 6]]`
- Nakonec naprogramujeme i **operátor zápisu do streamu**
 - `std::ostream& operator<<(
 std::ostream& stream,
 const Matrix<Element, Height, Width>& matrix
);`
- Všechny funkce experimentálně vyzkoušejte

P2: Operátory inkrementace

Rozšiřte naši matici přidáním následujících operátorů

- **Operátor preinkrementace**
 - `Matrix& operator++();`
- **Operátor postinkrementace**
 - `Matrix operator++(int);`
- Oba operátory implementujeme jako členské funkce
 - Alternativně by šlo použít i variantu globálních funkcí

P3: Operátory indexace

Rozšiřte naši matici přidáním následujících operátorů

- Nejprve si vyzkoušíme implementačně jednodušší řešení...
- **Jednoúrovňová indexace** (např. `matrix[5]`)
 - Použijeme tedy přímo fyzické pozice ve vnitřním úložišti
- Požadované operátory
 - `Element& operator[](size_t index);`
 - `const Element& operator[](size_t index) const;`
- Následně tento kód nahradíme lepším řešením...

P3: Operátory indexace

Pokračování...

- **Dvoúrovňové indexování** (např. `matrix[1][2]`)
 - Nejprve specifikujeme konkrétní **řádek**, následně **sloupec**
 - Pomůžeme si prostřednictvím vnitřní pomocné třídy `Request`
 - Pomocí ní si uložíme referenci na matici a požadovaný řádek
- **První úroveň operátorů** nad třídou `Matrix`
 - `Request operator[] (size_t row);`
 - `const Request operator[] (size_t row) const;`
- **Druhá úroveň operátorů** nad pomocnou třídou `Request`
 - `Element& operator[] (size_t column);`
 - Zakrytí konstantnosti pomocí konverze `const_cast<...>(...)`;
 - `const Element& operator[] (size_t column) const;`
- Ve všech případech je tentokrát nutné použít členské funkce

P4: Odložené kopírování

Přidejte do naší matice podporu pro mechanismus **copy-on-write**

- Cílem je zajistit **sdílení obsahu** matic napříč vícero instancemi
 - A jejich oddělení (a tedy kopírování) až v případě nutnosti
- Nejprve upravíme **vnitřní úložiště**
 - Použijeme **sdílený ukazatel** pro jeho vyčlenění mimo matici
 - `std::shared_ptr<std::array<..., ...>> data_;`
- Připravíme vnitřní metodu pro **separaci dat**
 - `void ensure_ownership();`
 - Zajistí kontrolu nutnosti odloučení a jeho realizaci
 - Metoda chytrého ukazatele `long use_count();`
 - Metodu zavoláme u každé **modifikující operaci** nad maticí
 - A to i u modifikujících variant `get` a `[]`
- Provedeme nezbytné úpravy současného kódu

P5: Aritmetické operátory

Rozšiřte naši matici přidáním následujících operátorů

- **Přičtení konstanty k matici**

- `Matrix<Element, Height, Width> operator+(
 const Matrix<Element, Height, Width>& matrix,
 const Element& increment
);`

- **Vynásobení matice konstantou**

- `Matrix<Element, Height, Width> operator*(
 const Matrix<Element, Height, Width>& matrix,
 const Element& factor
);`

- Všechny operátory vyřešte jako globální funkce

- Alternativně by šlo použít i variantu členských funkcí

P5: Aritmetické operátory

Pokračování...

- **Sečtení dvou matic**

- `Matrix<Element, Height, Width> operator+(
 const Matrix<Element, Height, Width>& matrix1,
 const Matrix<Element, Height, Width>& matrix2
);`

- **Vynásobení dvou matic**

- `Matrix<Element, Height, Width> operator*(
 const Matrix<Element, Height, Depth>& matrix1,
 const Matrix<Element, Depth, Width>& matrix2
);`

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 9: Filmy III

Asociativní kontejnery

Pomocné struktury

Strukturovaná vazba

Funktory

Standardní funktory

Předávání callable objektů

Specializace šablon

Observer ukazatele

Mechanismus copy elision

P1: Názvy titulů

Vytvořte index pro **hledání titulů podle jejich názvů**

- Použijeme **kontejner uspořádané mapy**
 - `using index_titles_by_names_t =
std::map<std::string, std::shared_ptr<Title>>`
 - Knihovna `<map>`
- **Index** vytvoříme pomocí následující funkce
 - `void db_index_1(
 const database_t& database,
 index_titles_by_names_t& index
);`
- **Vkládání položek** do indexu
 - `std::pair<..., ...> item`; nebo `std::make_pair(..., ...)`;
 - Metody `index.insert(...)`; resp. `index.emplace(...)`;

P1: Názvy titulů

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q6:** titul mající název `name`
 - ```
void db_query_6(
 const index_titles_by_names_t& index,
 std::string_view name,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```
  - Nalezení zamýšleného titulu
    - Funkce `index.find(name)`;
  - Vnitřní **dvojice** `std::pair`
    - Datové položky `first` a `second`
  - Vypíšeme celý JSON objekt nalezeného titulu
    - Nebo `Not found!` v opačném případě

## P2: Počty herců

Vytvořte index pro **hledání herců podle jejich roků narození**

- Opět použijeme kontejner uspořádané mapy

- `using index_actors_by_years_t =  
std::map<int, std::set<Actor>>`

- Index vytvoříme pomocí následující funkce

- `void db_index_2(  
 const database_t& database,  
 index_actors_by_years_t& index  
);`

- Vkládání položek do indexu

- Na úrovni vnější mapy použijeme její **operátor** `[]`

## P2: Počty herců

Pokračování...

- **Q7:** celkový počet herců narozených během roků [`begin`, `end`)
  - `void db_query_7(`  
    `const index_actors_by_years_t& index,`  
    `int begin, int end,`  
    `std::ostream& stream = std::cout`  
    `);`
  - Nalezení zamýšlených roků
    - Iterátor od: `index.lower_bound(begin);`
    - Iterátor do: `index.lower_bound(end);`
  - Očekávaný výstup
    - `count` actors nebo actor podle počtu

# P3: Natočení filmů

Vytvořte index pro **hledání titulů podle roků jejich natočení**

- Tentokrát použijeme **kontejner uspořádané multimapy**
  - `using index_titles_by_years_t =  
std::multimap<int, std::shared_ptr<Title>>`
  - **Řazení prvků**
    - Předpokládáme **výchozí funktor** `std::less<int>`
    - Třetí parametr šablony
- Index vytvoříme pomocí následující funkce
  - `void db_index_3(  
const database_t& database,  
index_titles_by_years_t& index  
)`;

# P3: Natočení filmů

Implementujte následující **databázové dotazy**

- **Q8:** tituly natočené v roce `year`
  - ```
void db_query_8(  
    const index_titles_by_years_t& index,  
    int year,  
    std::ostream& stream = std::cout  
);
```
 - Nalezení zamýšlených titulů
 - Funkce `index.equal_range(year)`;
 - Vrací dvojici (`std::pair`) iterátorů [od, do)
 - Vypíšeme řetězce s následujícím JSON objektem
 - `{ name: "...", year: ... }` pro každý titul
 - `Nebo Not found!` v opačném případě

P3: Natočení filmů

Pokračování...

- **Q9:** tituly natočené mezi roky `[begin, end)`
 - `void db_query_9(
 const index_titles_by_years_t& index,
 int begin, int end,
 std::ostream& stream = std::cout
);`
 - Nalezení zamýšlených titulů
 - Iterátor od: `index.lower_bound(begin)`;
 - Iterátor do: `index.lower_bound(end)`;
 - Opět vypíšeme řetězce s následujícím JSON objektem
 - `{ name: "...", year: ... }` pro každý titul
 - `Nebo Not found!` v opačném případě

P4: Hledání herců

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q10:** obsazování herců narozených mezi roky [begin, end)
 - ```
void db_query_10(
 const database_t& database,
 int begin, int end,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```
  - Aneb hledáme každé jednotlivé obsazení vyhovujících herců
    - Chceme jen samotné herce, duplicity zachováme
  - Interně použijeme **kontejner multimnožiny**
    - `std::multiset<Actor, Comparator_Q10_Actors>`
    - **Porovnávání** realizujeme pomocí **vlastního funktoru** ...
  - Pro každého herce vypíšeme jeho JSON objekt
    - Nebo `Not found!` v opačném případě

# P4: Hledání herců

Pokračování...

- **Porovnávací funktor**

- Funktor je obyčejná třída implementující operátor ()
- Konkrétně v našem případě
  - `bool operator()(const Actor& actor1, const Actor& actor2) const;`

- **Porovnávání herců**

- Vzestupně podle roků, křestních jmen a příjmení
  - Realizujeme pomocí následujícího triku
- **Třída n-tice** `std::tuple<...>` (knihovna `<tuple>`)
- Funkce `std::make_tuple(...)`;
- Dostupný operátor `<`
  - Aneb vytvoříme pomocné n-tice a navzájem je porovnáme

# P5: Hledání titulů

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q11:** tituly splňující vyhledávací podmínku **predicate**
  - ```
void db_query_11(  
    const database_t& database,  
    const std::function<bool(const Title*)>&  
        predicate,  
    std::ostream& stream = std::cout  
);
```
 - Význam **funkce predikátu**
 - Očekává titul předaný pomocí tzv. **observer** ukazatele
 - Vrátí **true** pro tituly, které chceme zahrnout ve výsledku
 - Struktura **std::function** (knihovna <functional>)
 - Vypíšeme úplné JSON objekty nalezených titulů
 - Nebo `Not found!` v opačném případě

P5: Hledání titulů

Pokračování...

- Následně připravíme dva konkrétní predikáty
- První realizujeme pomocí obyčejné **globální funkce**
 - `bool predicate_Q11_movies(const Title* title);`
 - Hledáme filmy (ne seriály), které mají alespoň tři herce a nejsou to komedie
- Druhý implementujeme jako **funktor**
 - ```
class Predicate_Q11_Titles {
public:
 bool operator()(const Title* title) const;
};
```

    - Hledáme tituly mající hodnocení alespoň 80, ve kterých hrála *Tatiana Vilhelmova 1978*

# P6: Herecké obsazení

Vytvořte index pro **hledání titulů podle jejich herců**

- Použijeme **kontejner neuspořádané multimapy**
  - `using index_titles_by_actors_t =  
std::unordered_multimap<  
Actor, std::shared_ptr<Title>  
>`
  - Pro **hašování** a **porovnávání** předpokládáme výchozí funktory
    - `std::hash<Actor>` resp. `std::equal_to<Actor>`
  - Knihovna `<unordered_map>`
- Index vytvoříme pomocí následující funkce
  - `void db_index_4(  
const database_t& database,  
index_titles_by_actors_t& index  
)`;

# P6: Herecké obsazení

Pokračování...

- **Specializace hašovacího funktoru**

- `template<>`  
`struct std::hash<Actor> { /* ... */ }`
- Metoda `size_t operator()(`  
`const Actor& actor`  
`) const noexcept;`
- Použijeme příjmení herce
  - Konkrétně pomocí `std::hash<std::string>{}(...)`;

- **Porovnávací operátor**

- Globální funkce `bool operator==(`  
`const Actor& actor1, const Actor& actor2`  
`);`
  - Pro pomocné n-tice použijeme funkci `std::tie(...)`

# P6: Herecké obsazení

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q12:** tituly, ve kterých hrál herec s příjmením `surname`
  - `std::vector<Title*> db_query_12(  
 const index_titles_by_actors_t& index,  
 string_view surname  
);`
  - Nalezení zamýšlených titulů
    - Rozvinutí dvojice pomocí **strukturované vazby**
    - `for (auto&& [key, value] : index) { /* ... */ };`
  - Nalezené tituly vložíme do výstupního kontejneru
    - A to v podobě céčkových observer ukazatelů

# P7: Žánry titulů

Vytvořte index pro **hledání herců a titulů podle žánrů a roků**

- Použijeme kontejner uspořádané multimapy a n-tic
  - `using index_cast_by_genres_t = std::multimap<std::tuple<std::string, int>, std::tuple<std::string, std::string, std::shared_ptr<Title>>>`  
>
  - Význam dvojic resp. trojic v mapě
    - **Klíč:** žánr a rok natočení titulu
    - **Hodnota:** křestní jméno a příjmení herce, ukazatel na titul
- Index vytvoříme pomocí následující funkce
  - `void db_index_5(..., ...);`

# P7: Žánry titulů

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q13:** jména herců a názvy titulů v titulech s žánrem **genre** natočených v roce **year**
  - `std::vector<std::string> db_query_13(`  
    `const index_cast_by_genres_t& index,`  
    `std::string_view genre,`  
    `int year`  
);
  - **Přístup k položkám n-tic**
    - Funkce `std::get<position>(tuple);`
    - Nebo pomocí strukturované vazby
  - Nalezené záznamy vrátíme v podobě řetězců s JSON objekty
    - `{ name: "...", surname: "...", title: "..." }`

# NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

## Cvičení 10: Pole I

Nízkoúrovňová dynamická alokace

Volání konstruktorů a destruktore

Speciální členské funkce

Výjimková bezpečnost

Vykrádání zdrojů

Pravidlo pěti / tří / nuly

Implicitně generované funkce

Podmíněná kompilace

Standardní výjimky

# P1: Gumové pole

Naprogramujte **vlastní kontejner gumového pole**

- Jediný parametr šablony: typ prvku **T**
- **Vnitřní úložiště**
  - **První úroveň**
    - Standardní vektor céčkových ukazatelů na bloky prvků
  - **Druhá úroveň** (jednotlivé bloky)
    - Céčkové pole pro jednotlivé prvky
    - Použijeme nízkoúrovňovou dynamickou alokaci
- **Předpoklady**
  - Prvky budeme přidávat / odebírat jen na konci
  - Indexová aritmetika pro přístup k prvkům
    - `data_[i / block_size_][i % block_size_];`
  - Udržování jen nezbytně nutné kapacity

# P1: Gumové pole

Pokračování...

- **Datové položky**
  - Zvolená fixní velikost bloku (počet dostupných slotů v bloku)
  - Vlastní vnitřní úložiště
  - Aktuální kapacita a aktuální počet prvků
- **Konstruktor**
  - `Array(size_t block_size = 10);`
    - Volitelný parametr určuje zvolenou velikost bloku
  - Později přidáme další...
- **Destruktor**
  - `~Array() noexcept;`
    - Implementaci destrukturu zatím odložíme...

# P1: Gumové pole

Pokračování...

- **Základní funkce**

- `inline size_t size() const;`
  - Vrátí aktuální počet uložených prvků
- `inline bool empty() const;`
  - Vrátí `true` právě tehdy, když je pole prázdné
- `inline size_t capacity() const;`
  - Vrátí aktuální kapacitu vnitřního úložiště

- **Přístupové funkce**

- `T& at(size_t index);`
- `const T& at(size_t index) const;`
- `T& operator[] (size_t index);`
- `const T& operator[] (size_t index) const;`

# P2: Vkládání prvků

Implementujte funkce na **přidávání a odebírání prvků**

- **Přidání vnitřního bloku**

- Zjištění potřebné velikosti paměti
  - Operátor `sizeof(type)`
- Dynamická alokace bloku
  - Funkce `void* ::operator new(size_t size);`
  - Knihovna `<new>`
  - Vyvolá `std::bad_alloc` v případě selhání
- **Zajištění atomicity**
  - Pozor na možnost selhání operace `push_back` na první úrovni
  - Nutný rollback

- **Odebrání vnitřního bloku**

- Dealokace bloku
  - Funkce `void ::operator delete(void* ptr);`

# P2: Vkládání prvků

Pokračování...

- **Přidání prvku**

- `void push_back(const T& item);`  
`void push_back(T&& item);`
  - Vloží nový prvek do gumového pole
- Explicitní volání copy / move konstruktoru prvku
  - `new (target) T(item);`
  - `new (target) T(std::move(item));`
- **Zajištění atomicity**
  - Pozor na neúspěšnou konstrukci prvku

- **Odebrání prvku**

- `void pop_back();`
  - Odebere poslední prvek (existuje-li)
- Explicitní volání destruktoru `~T();`

## P2: Vkládání prvků

Pokračování...

- **Destruktor** a vyprázdnění kontejneru
  - `void clear();`
    - Odebrání všech existujících prvků
  - `~Array() noexcept;`

# P3: Speciální metody

Rozšiřte implementaci našeho gumového pole

- **Speciální členské funkce**
  - Kopírovací / přesouvací konstruktor / operátor přiřazení
  - Ale nejdříve...
- Globální **funkce swap**
  - `void swap(  
 Array<T>& array_1, Array<T>& array_2  
) noexcept;`
    - Volání `std::swap(o1, o2)`; na všechny položky

# P3: Speciální metody

Pokračování...

- **Kopírovací konstruktor**
  - `Array(const Array& other);`
    - Otestování: `Array<int> a; auto b = a;`
- **Kopírovací přiřazení**
  - `Array& operator=(const Array& other);`
    - Kontrola smysluplnosti (`this != &other`)
    - Otestování: `Array<int> a, b; b = a;`
- Zajištění **atomicity** v obou případech
  - Tzv. **strong exception guarantee**

# P3: Speciální metody

Pokračování...

- **Přesouvací konstruktor**

- `Array(Array&& other) noexcept;`

- Otestování: `Array<int> a; auto b = std::move(a);`

- **Přesouvací přiřazení**

- `Array& operator=(Array&& other) noexcept;`

- Kontrola smysluplnosti (`this != &other`)

- Otestování: `Array<int> a, b; b = std::move(a);`

# P4: Ladicí výjimky

Přidejte podporu gumového pole pro **uživatelské ladění**

- Aktivace pomocí makra
  - `#define ARRAY_DEBUG_MODE`
  - `#ifdef ARRAY_DEBUG_MODE`
  - `#endif`
- Konkrétně předpokládáme následující **standardní výjimky**
  - Knihovna `<stdexcept>`
  - `std::out_of_range("Invalid index")`
    - Pro neplatný index v přístupových funkcích
    - Vždy v rámci `at(...)`
    - Podmíněně v rámci `operator[](...)`
  - `std::invalid_argument("Empty array")`
    - Podmíněně při pokusu odebrat prvek z prázdného pole

# NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

## Cvičení 11: Pole II

Inicializační konstruktory

Koncepty

Requires klauzule a výrazy

Statické asserty

Perfektní předávání

Variadické šablony

Vlastní iterátory

Kategorie iterátorů

Konverzní operátory

# P1: Úpravy pole

Upravte implementaci našeho gumového pole

- Celý kód pole vložte do **vlastního jmenného prostoru lib**
  - `namespace lib { /* ... */ };`
- Přidejte veřejné **typové aliasy** do třídy pole
  - `using value_type = T;`
  - `using size_type = std::size_t;`
  - `using difference_type = std::ptrdiff_t;`
  - `using reference = T&;`
  - `using const_reference = const T&;`
  - `using pointer = T*;`
  - `using const_pointer = const T*;`
  - Dva další ještě přidáme později...

# P1: Úpravy pole

Pokračování...

- Vytvořte **vlastní koncept** pro prvky pole

```
▪ template<typename T>
 concept ArrayElement =
 (
 std::copy_constructible<T> ||
 std::move_constructible<T> ||
 std::default_initializable<T>
) && std::destructible<T>;
```

- `Knihovna <concepts>`

- Koncept pak v rámci našeho pole použijte

```
▪ template<ArrayElement T>
 class Array;
```

P1: Úpravy pole

Pokračování...

- Přidejte kompilační kontroly pomocí **assert** deklarací
  - `static_assert(condition, message);`
    - Porušení podmínky vyvolá kompilační chybu
  - Kopírovací konstruktor / přiřazení a metody `push_back`
    - `std::copy_constructible<T>` resp.
`std::move_constructible<T>`
  - Použijte smysluplné textové hlášky

P2: Pokročilé konstruktory

Do třídy gumového pole přidejte další konstruktory

- **Opakovací konstruktor**

- `Array(size_t count, const T& item);`

- **Inicializační konstruktor**

- `Array(std::initializer_list<T> items);`
    - Knihovna `<initializer_list>`
    - `for (auto&& item : items) { /* ... */ }`

- **Zajistěte atomicitu**

- A přidejte také relevantní **kontroly konceptů**

P2: Pokročilé konstruktory

Pokračování...

- **Rozsahový konstruktor**

- `template<std::input_iterator InputIterator>`
`Array(InputIterator first, InputIterator last);`
  - Knihovna `<iterator>`
  - Koncept `std::input_iterator`
  - Umožňuje **iterátory** i **cíčkové ukazatele**
- Kontrola konceptu
  - `std::constructible_from<`
`T,`
`typename std::iterator_traits<InputIterator>`
`::reference`
`>`

P3: Vkládání prvků

Rozšiřte možnosti vkládání prvků do gumového pole

- Nejprve sloučíme obě stávající funkce `push_back`

- ```
template<typename Source>
requires std::constructible_from<T, Source&&>
void push_back(Source&& item);
    - std::forward<Source>(item);
    - Knihovna <utility>
```

- Následně přidáme také funkci `emplace_back`

- Využijeme následující variadickou šablonu
- ```
template<typename... Args>
requires std::constructible_from<T, Args&&...>
T& emplace_back(Args&&... args);
 - std::forward<Args>(args)...
```

# P4: Dopředný iterátor

Implementujte v našem kontejneru **dopředný iterátor**

- **Vnitřní třída**

- `class iterator;`
- `template<typename T>`  
`class Array<T>::iterator { /* ... */ };`

- **Privátní datové položky**

- Ukazatel na gumové pole
- Číslo pozice

- **Veřejné konstruktory**

- `iterator(Array<T>* array, size_t position);`
- `iterator();`

# P4: Dopředný iterátor

Pokračování...

- Metody ve třídě gumového pole
  - `iterator begin();`
  - `iterator end();`
- Veřejné **typové aliasy** uvnitř třídy iterátoru
  - Knihovna `<iterator>`
  - `using iterator_category =  
std::forward_iterator_tag;`
  - `using value_type = T;`
  - `using pointer = T*;`
  - `using reference = T&;`
  - `using difference_type = std::ptrdiff_t;`

# P4: Dopředný iterátor

Pokračování...

- Očekávané **základní funkce**

- `bool operator==(const iterator& other) const;`
- `bool operator!=(const iterator& other) const;`
- `iterator& operator++();`
- `iterator operator++(int);`
- `reference operator*() const;`
- `pointer operator->() const;`

# P4: Dopředný iterátor

Pokračování...

- Experimentální otestování

- ```
for (  
    auto it = array.begin();  
    it != array.end();  
    ++it  
) { /* ... */ }
```
- ```
for (auto&& item : array) { /* ... */ }
```

# P5: Konstantní iterátor

Rozšiřte funkcionalitu našeho iterátoru

- Chceme umět **rozlišit varianty** `iterator` a `const_iterator`
  - A to bez duplikace kódu
- Nejprve současnou třídu iterátoru refaktorujeme

- Deklarace

```
template<bool Constant>
class iterator_base;
```

- Definice

```
template<typename T>
template<bool Constant>
class Array<T>::iterator_base { /* ... */ };
```

- Aktualizujeme i definice všech existujících metod

P5: Konstantní iterátor

Pokračování...

- Do třídy gumového pole přidáme **typové aliasy**
  - `using iterator = iterator_base<false>;`
  - `using const_iterator = iterator_base<true>;`
- Nově pak budeme podporovat následující **přístupové funkce**
  - `iterator begin();`
  - `iterator end();`
  - `const_iterator begin() const;`
  - `const_iterator end() const;`
  - `const_iterator cbegin() const;`
  - `const_iterator cend() const;`

P5: Konstantní iterátor

Pokračování...

- Ve třídě báze iterátoru upravíme **používané typy**
  - Konkrétně aliasy `value_type`, `pointer` a `reference`
  - A také ukazatel na gumové pole jako takové
- Použijeme k tomu **typové rysy**
  - `std::conditional_t<bool B, class T, class F>`
  - Knihovna `<type_traits>`
  - Zpřístupní jméno typu `T` resp. `F` podle hodnoty `B`
- Příklad použití
  - ```
using array_pointer = std::conditional_t<
    Constant,
    const Array<Element>*, Array<Element>*
>;
```

P5: Konstantní iterátor

Pokračování...

- Nakonec přidáme i **konverzní operátor**
 - Kvůli možnosti změnit `iterator` na `const_iterator`
 - A to jen v tomto směru
 - `operator iterator_base<true>() const;`
 - Metoda bazového iterátoru
 - Vráť se nová instance uvedeného cílového typu

P6: Rozšíření iterátoru

Rozšiřte funkcionalitu našeho iterátoru

- Rozšíření na **obousměrný iterátor**
 - Tag `std::bidirectional_iterator_tag`
- Očekávané metody
 - `iterator_base& operator--();`
 - `iterator_base operator--(int);`

P6: Rozšíření iterátoru

Pokračování...

- Rozšíření na **iterátor s náhodným přístupem**
 - Tag `std::random_access_iterator_tag`
- Očekávané metody
 - `iterator_base operator+(
 difference_type n
) const;`
 - Analogicky také `operator-`
 - `difference_type operator-(
 const iterator_base& other
) const;`
 - `iterator_base& operator+=(difference_type n);`
 - Analogicky také `operator-=`

P6: Rozšíření iterátoru

Pokračování...

- Očekávané metody...
 - `reference operator[] (difference_type n) const;`
 - `bool operator<(`
 `const iterator_base& other`
 `) const;`
 - Analogicky také `operator<=`, `operator>` a `operator>=`
- Na závěr ještě jedna globální funkce
 - `friend iterator_base operator+(`
 `difference_type n,`
 `const iterator_base& it`
 `) { /* ... */ }`
 - Nutné rovnou definovat v rámci friend deklarace

P7: Úpravy pole

Nakonec naprogramujte dvě metody modifikující naše pole

- **Změna velikosti pole**

- `void resize(size_t size);`
 - Kontrola konceptu `std::default_initializable<T>`
- Povolujeme zmenšení i zvětšení pole

- **Odebrání rozsahu prvků**

- `iterator erase(const_iterator first, const_iterator last);`
 - Kontrola konceptu `std::assignable_from<T&, T&&>`
 - Kontrola podmínky `requires(T& t, T&& s) { { t = std::move(s) } noexcept; }`
- Vrátíme iterátor ukazující na prvek za posledním smazaným

NPRG041: Programování v C++

2025/26 ZS | Martin Svoboda | martin.svoboda@matfyz.cuni.cz

Cvičení 12: Filmy IV

Standardní algoritmy

Falešné iterátory

Lambda výrazy

Rozsahy a pohledy

Předávání callable objektů

Regulární výrazy

Raw řetězcové literály

Variantní typ

Doxygen dokumentace

P1: Změna úložiště

Změňte **úložiště databáze titulů** na naše **gumové pole**

- Aneb nahrad'te `std::vector` za `lib::Array`
 - Alespoň pokud si na to troufnete ...

P2: Řazení titulů

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q14:** tituly, ve kterých hrál herec `actor`
 - `database_t db_query_14(
 const database_t& database,
 const Actor& actor
);`
- Očekává se použití vybraných **standardních algoritmů**
 - Knihovna `<algorithm>`
- Nejprve do výstupního kontejneru **nakopírujte** všechny tituly
 - Metoda `resize(count);`
 - Funkce `std::copy(begin, end, target);`

P2: Řazení titulů

Pokračování...

- Následně **odeberte** nevyhovující záznamy titulů
 - Funkce `std::remove_if(begin, end, predicate)`;
 - Metoda `erase(begin, end)`;
- **Filtrovací predikát** naimplementujte pomocí funktoru
 - `class Predicate_Q14_Actor { ... };`
 - Jeho parametrem bude konkrétní herec `actor`
 - Následně naprogramujte operátor kulatých závorek
 - `bool operator()(`
 `const std::shared_ptr<Title>& title_ptr`
 `) const;`
 - Cílem je vrátit `true`, pokud daný objekt má být odebrán

P2: Řazení titulů

Pokračování...

- Záznamy nakonec specifickým způsobem **seřadíte**
 - Funkce `std::sort(begin, end, comparator)`;
- **Řadící komparátor** naimplementujte také pomocí funktoru
 - `class Comparator_Q14_Years { /* ... */ };`
 - V rámci něj opět naprogramujte operátor kulatých závorek
 - `bool operator()(`
 `const std::shared_ptr<Title>& title_ptr_1,`
 `const std::shared_ptr<Title>& title_ptr_2`
 `) const;`
 - Cílem je vrátit `true`, pokud první objekt předchází druhý
 - Simulujeme tedy chování klasického operátoru `<`
 - Konkrétně chceme tituly seřadit sestupně podle roku natočení a vzestupně podle jména

P3: Roky natočení

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q15:** filmy (nikoli seriály) natočené v roce `year`
 - ```
void db_query_15(
 const database_t& database,
 int year,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```
- Vyhovující tituly nejprve vložte do pomocného kontejneru
  - Zvolíme náš typ `database_t`
  - **Inicializujte** jej jako prázdný kontejner
  - `std::copy_if(begin, end, target, predicate);`
  - Pro cíl použijte **falešný iterátor** (knihovna `<iterator>`)
    - `std::back_inserter(container);`
    - Vytvoří instanci `std::back_insert_iterator`

# P3: Roky natočení

Pokračování...

- Pro definici predikátu použijte **lambda výraz**
  - `[year](const std::shared_ptr<Title>& title_ptr)  
-> bool { /* ... */ }`
- Následně tituly **seřadíte** vzestupně podle jejich jmen
  - Opět použijte lambda výraz
- Nakonec tituly **vypište** do předaného streamu
  - `std::transform(begin, end, target, action);`
  - Pro cíl použijte **falešný iterátor**, filmy ukončujete pomocí `"\n"`
    - `std::ostream_iterator<std::string>(stream,  
delimiter);`
  - Pro transformační akci opět využijte lambda výraz
    - `{ name: "title", year: year }`

# P4: Agregace titulů

Implementujte následující **databázové dotazy**

- **Q16:** celočíselné průměrné hodnocení titulů majících typ **type** a žánr **genre**
  - ```
std::optional<int> db_query_16(  
    const database_t& database,  
    Type type, std::string_view genre  
);
```
- Spočítaný průměr předejte pomocí návratové hodnoty
 - ```
std::for_each(begin, end, action);
```
  - Vše implementujte pomocí vlastního **funktoru**
    - ```
class Visitor_Q16_Rating { /* ... */ };
```
 - V případě nulového počtu titulů vrátíme `std::nullopt`
 - Funkce `for_each` si z předaného funktoru udělá vlastní kopii
 - Tuto použitou instanci pak vrátí pomocí návratové hodnoty

P4: Agregace titulů

Pokračování...

- **Q17:** celkový součet počtů herců hrajících v titulech majících hodnocení alespoň `rating`

- ```
size_t db_query_17(
 const database_t& database,
 int rating
);
```

- Použijte `std::for_each` a **lambda výraz**

# P5: Komplexní dotaz

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q18:** tituly splňující všechny následující podmínky ...
  - Žánr titulu je `genre`
  - Jeho název odpovídá regulárnímu výrazu `pattern`
  - Hodnocení je rovno alespoň `rating`
  - Titul má nadprůměrný počet herců
  - Všichni herci daného titulu jsou narozeni před rokem `year`
  - ```
std::vector<std::string> db_query_18(  
    const database_t& database,  
    std::string_view genre,  
    std::string_view pattern,  
    const std::variant<int, std::string>& rating,  
    int year  
);
```

P5: Komplexní dotaz

Pokračování...

- **Průměrný počet herců**

- `std::accumulate(begin, end, initial, operation);`
 - Pro spočítání součtu počtů herců přes všechny tituly
 - Knihovna `<numeric>`
- Průměr spočítejte jako desetinné číslo (`double`)

- **Roky narození herců**

- Funkce `std::all_of(begin, end, predicate);`
 - Simuluje chování **všeobecného kvantifikátoru**

P5: Komplexní dotaz

Pokračování...

- **Název titulu**
 - Třída pro reprezentaci **regulárního výrazu** `std::regex`
 - Knihovna `<regex>`
 - Konstruktor `std::regex(pattern, flags);`
 - **Case-insensitivity** příznak – `std::regex_constants::icase`
 - Funkce `std::regex_match(string, regex);`
- **Raw řetězcové literály**
 - `R"delim(text)delim"`
 - Bez standardních escape sekvencí
 - Nastavitelný oddělovač (včetně prázdného)
 - Např. `R"(\b\w*bobule\b)"`

P5: Komplexní dotaz

Pokračování...

- **Hodnocení titulů**

- Nově umožníme i **hodnocení v podobě hvězdiček**
 - Hvězdiček může být 0 až 5, každá má hodnotu 20 bodů
 - Např. `***` = 60
- Použijeme typ `std::variant<...>`
 - Knihovna `<variant>`
 - Konkrétně `std::variant<int, std::string>`
- Užitečné funkce
 - `std::holds_alternative<type>(variant);`
 - `std::get<type>(variant);`

P5: Komplexní dotaz

Pokračování...

- Používejte výhradně **lambda výrazy**
 - Pro všechny podmínky, akce a operace
- Zpracování titulů
 - Opět použijte `std::for_each`
- Vrátíme řetězec s JSON objektem pro každý vyhovující titul
 - `{ name: "title", year: year }`

P6: Počty herců

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q19:** tituly natočené mezi roky [begin, end)
 - ```
void db_query_19(
 const database_t& database,
 int begin, int end,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```
- Nejprve najděte vyhovující tituly a transformujte je
  - Knihovna `<ranges>`
  - Adaptér `std::views::filter(predicate)`;
  - Adaptér `std::views::transform(action)`;
    - Generujte trojice: název titulu, rok natočení, počet herců
    - `std::tuple<std::string, int, size_t>`;
  - Pro filtrování i transformaci použijte **lambda výrazy**

# P6: Počty herců

Pokračování...

- Výsledný **pohled** vytvořte zřetězením operátoru `|`
  - Nalezené záznamy vložte do pomocného kontejneru
  - `std::vector<...> records(begin, end);`
- Následně všechny **záznamy seřadíte**
  - Vzestupně podle roků natočení a názvů
  - Funkce `std::ranges::sort(range, comparator);`
  - Opět využijte lambda výraz
- Nakonec **záznamy serializujete a vypíšete** do streamu
  - Pro serializaci opět využijte pohled transform a lambda výraz
    - `{ name: "title", year: year, actors: actors }`
  - Funkce `std::ranges::copy(range, target);`
  - Pro cíl opět použijte **falešný iterátor** nad streamem

# P7: Obecný dotaz

Implementujte následující **databázový dotaz**

- **Q20:** tituly splňující obecnou vyhledávací podmínku

```
template <
 typename Selector,
 typename Comparator,
 typename Serializer
>
void db_query_20(
 const database_t& database,
 Selector selector,
 Comparator comparator,
 Serializer serializer,
 std::ostream& stream = std::cout
);
```

P7: Obecný dotaz

Pokračování...

- **Najděte** tituly splňující podmínku **selector**
  - `bool operator()(
 const std::shared_ptr<Title>& title_ptr
);`
- **Seřadíte** je pomocí porovnávání **comparator**
  - `bool operator()(
 const std::shared_ptr<Title>& title_1,
 const std::shared_ptr<Title>& title_2
);`
- **Vypište** je serializované pomocí **serializer** do streamu
  - `std::string operator()(
 const std::shared_ptr<Title>& title_ptr
);`

P8: Doxygen dokumentace

Seznamte se s dokumentačním nástrojem **Doxygen**

- Odkaz ke stažení
  - <https://www.doxygen.nl/download.html>
- Instalace
  - Přidejte cestu k adresáři bin do systémové proměnné PATH
- Vygenerujte konfigurační soubor
  - `doxygen -g config.ini`
- Nastavte následující direktivy
  - `PROJECT_NAME = "..."`
  - `EXTRACT_PRIVATE = YES`
  - `EXTRACT_STATIC = YES`
  - ...

P8: Doxygen dokumentace

Vyzkoušejte si dokumentaci vybraných fragmentů kódu

- Soubory
  - `/// @file filename`
- Třídy a parametry šablon
  - `/// ...`
`/// @tparam argname ...`
- Položky tříd
  - `/// ...`
- Globální a členské funkce
  - `/// ...`
`/// @param argname ...`
`/// @return ...`
`/// @exception typename ...`

P8: Doxygen dokumentace

Pokračování...

- Dokumentaci vygenerujte a prozkoumejte
  - `doxygen config.ini`

